

WIRTAVESITIIMIN TOIMINTASTRATEGIA JA TOIMINTASUUNNITELMA 2021

PRO HÖYTIÄINEN RY
prohoytiainen@gmail.com

I Toimintastrategia

Wirtavesitiimin toimintakehys

Lähtötilanne

Tavoitteet

Resurssit

- *WVT – Wirtavesitiimi*
- *Aineistot*
- *Rahoitus*

Vaikuttavuus

- *Kumppanit ja yhteistyö*
- *Viestintä ja tiedotus - "Picture or didn't happened"*
- *Dokumentointi*

II Toimintasuunnitelma 2021

Tapahtumat ja alustava vuosikello 2021-

I Toimintastrategia

Wirtavesitiimi, WVT, perustettiin loppuvuodesta 2020 järviyhdistys Pro Höytiäinen ry:n alaisuuteen kehittämään, suunnittelemaan ja toteuttamaan pitkäjänteisiä virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksia. Tiimi toimii yhdistyksen jokiosastona Höytiäisen valuma-alueilla. Toimintaa voidaan laajentaa jatkossa myös muiden Pohjois-Karjalan virtavesien hyväksi.

Wirtavesitiimin toimintakehys

Toiminnan taustalla vaikuttaa järviyhdistys Pro Höytiäisen vuonna 2016 laadittu pidemmän aikavälin ”Höytiäinen tarvitsee ystäviä” -suunnitelma, jonka visio ja tavoitteet toimivat kehiksenä järviyhdistyksen vuosittain päivittyvälle toimintasuunnitelmalle ja johon Wirtavesitiiminkin toiminta nojaa:

VISIO eli mitä mielessä kangastelee

Puhdas ja leväkukinnoista vapaa järvi,

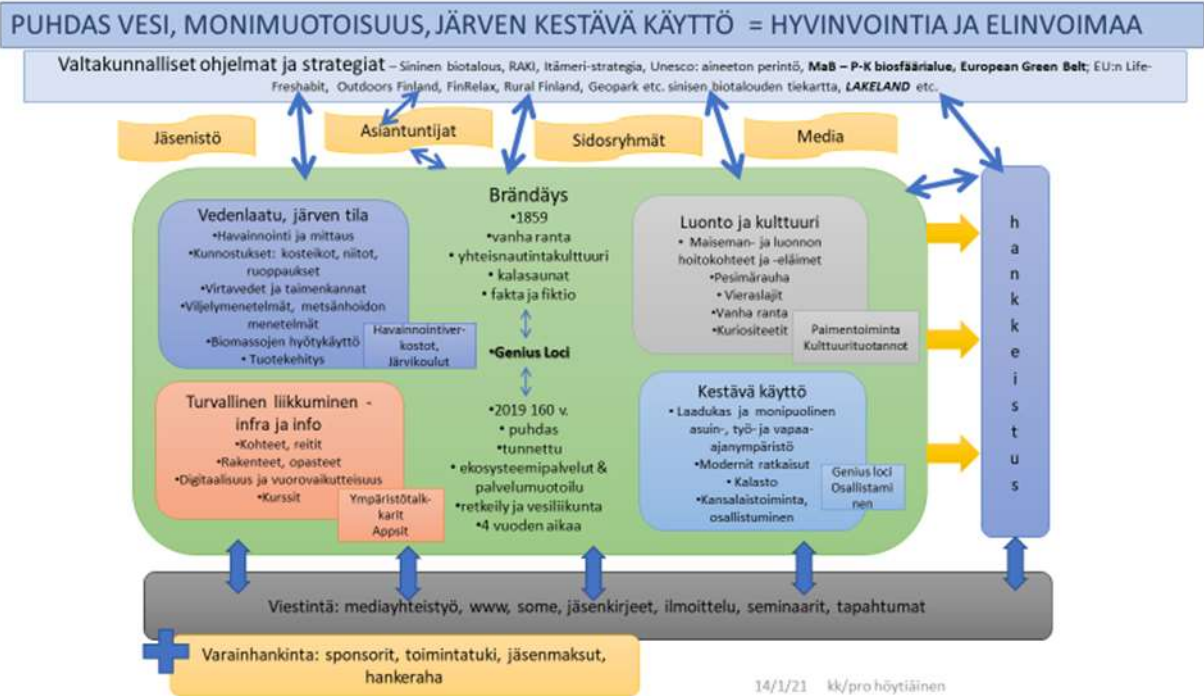
- jonka joissa ja puroissa elää monipuolinen ja luontaisesti lisääntyvä kalakanta
- Järvellä entistä monimuotoisempi linnusto
- Vetovoimainen ja tunnettu vastuullisen järvimatkailun kohde, joka ammentaa kulttuurihistoriastaan
- Rannoilla elinvoimaiset kunnat ja kylät
- Pro Höytiäinen ry tunnustettu toimija ja yhteistyökumppani alueellaan ja valtakunnallisesti. Yhdistys on verkottunut myös kansainvälisesti. Yhdistys edistää kestävän kehityksen arvoja

TAVOITTEET eli vaikuttamisen motiivit NYT ja TULEVAISUUDESSA

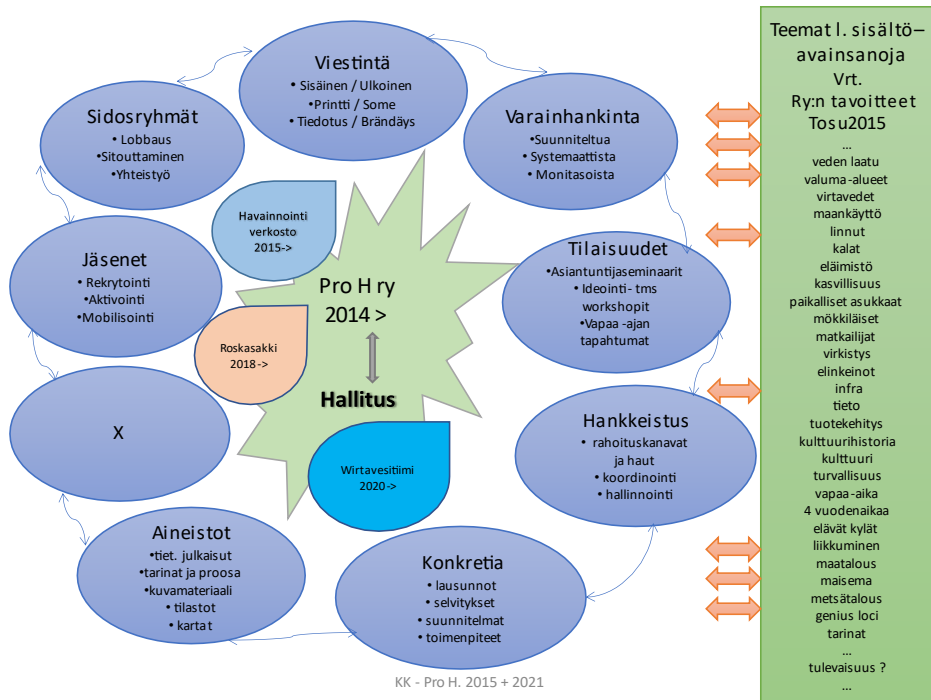
- I Vedenlaatu ykkösluokkaa
- II Kalakanta tasapainoinen
- III Linnusto monipuolinen
- IV Järvellä liikkuminen turvallista
- V Järven kestävä käyttö entistä monipuolisempaa
- VI Järvi tunnetaan paremmin, siitä tiedetään enemmän
- VII Pro Höytiäinen ry aktiivinen toimija ja rakentava kumppani työssä kestävän tulevaisuuden puolesta

Em. tavoitteet tullevat kaikki – kulloinkin käytettävissä olevien resurssien puitteissa - näkymään toiminnassa, joskin painotus WVT:n toiminnassa on veden laadussa ja kalakannoissa, myös viestinnässä ja yhteistyön rakentamisessa (I, II, VI, VII).

WVT:n toimintakehikset löytyvät kuvasta 1., jossa esitetään järviyhdistyksen tavoitteiden ja toimintaympäristön kuvaus, ja kuvasta 2., joka esittää ry:n monipuolisen tehtäväpaletin sekä organisaation rakennetta.

Kuva 1. Pro Höytiäinen ry:n tavoitteet, tehtäväkenttä ja toimintaympäristö 2015->

Kuva 2. Pro Höytiäinen ry:n teemat, tehtäväpaletti ja organisaatorakenne 2015-2020

Lähtötilanne

Vuoksen vesistöalueen järvitaimenkantojen toimenpideohjelma, ELY-raportteja 60/2018.

Heiskanen, Henri ja Ari-Pekka Jolkkonen (2020). Höytiäiseen laskevan Rauanjoen vesistöalueen nykytila ja kunnostustarpeen arviointi. Opinnäyte, Karelia AMK, 2020.

Rauanjoen kunnostussuunnitelma 2020, Pro Höytiäinen ry

Rauanjoki: nousuesteen poisto w/WWF ja K-ryhmä syksy 2019, taimenen lisääntymisalueiden kunnostustalkoot syksy 2019 (22.-24.8.) ja 2020 (4.-5.9.)

Kiskonjoki: Taimenen palautusistutukset 29.5.2020, Vuoksen taimenkanta, 1-v, 2500 kpl,

Suometsien valumavesien käsittely ja ravinteiden kierrätys puuhakebioreaktorilla Rauanjoen valuma-alueella. Hankehakemus Popely/MMM jätetty 31.11.2020

Tavoitteet

WVT:n tavoitteena on uuden kalastuslain henkeä toteuttaen monipuolistaa ja vahvistaa Höytiäisen virtavesien kalaston rakennetta kestävämmälle tasolle ja tukea luontaisesti lisääntyviä kantoja. Eikä kaloja ilman vettä, em. tavoitteiden edellytyksenä on luoda mahdollisimman suotuisat elinolosuhteet kalakannoille. Myös jokirapukantaa halutaan vahvistaa ja lajin elinoloja parantaa.

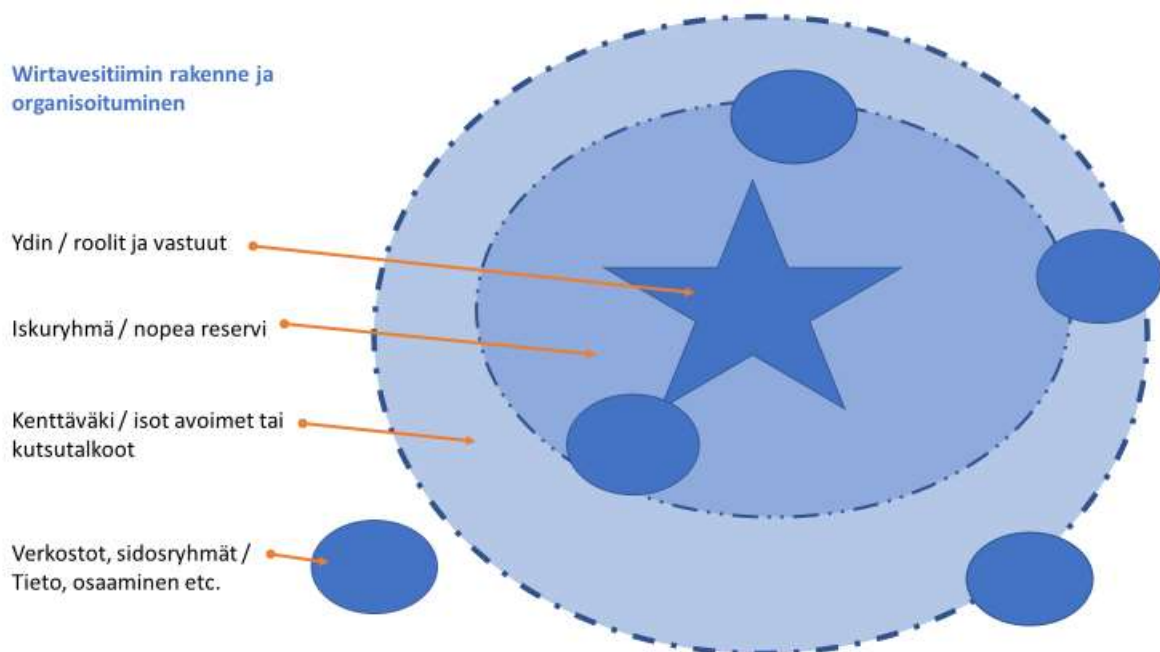
Työtä ohjaavat jo 2014 aloitetut ja nyt toistamiseen päivitettävänä olevat Kiskonjoen, Rauanjoen ja Aisusjoen kunnostussuunnitelmat sekä niiden osavaluma-alueetarkastelut.

Resurssit

WVT – Wirtavesitiimi

Tärkeimpänä resurssina Wirtavesitiimi itsessään, sen osaaminen, käytettävissä oleva aika ja tiimiläisten omat verkostot sekä ry:n sidosryhmät ja luonnollisesti Pro Höytiäinen ry:n hallitus.

WVT tulee ensi vaiheessa keskittymään Höytiäisen jokiluontoon tehtävinään kerätä ja/tai tuottaa luotettavat lähtötiedot nykytilanteesta ja inventoida avainalueet, päivittää toimenpidesuunnitelmia kalastuslain hengessä ja Vuoksen taimenkantojen hoito-ohjelman mukaisesti ts. laatia jokikohtaiset suunnitelmat, osavaluma-alueetarkastelut, toteuttaa suunnitelmien mukaisia kunnostuksia ja muita toimenpiteitä, organisoida talkoita, huolehtia seurannasta ja tarkkailusta, kehittää toimintaa edelleen yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Kuva 3. WVT:n rakenne ja organisoituminen 2020-21

WVT:n rakenne on kehämäinen ja joustava, rajat vuotavat sallivasti molempiin suuntiin. Vahva ydin on pieni ja siinä on selkeä roolitus. Ydintä ympäröi reservissä oleva iskuryhmä, jolla on valmius lähteä maastoon täsmäkunnostuksiin tai toteuttaa erilaisia muita pienempiä tehtäviä. Kehällä uloimpana on isoihin kaikille avoimiin kunnostuksiin innostettavat kasvavat joukot talkoolaisia. Tilanteiden mukaan voidaan talkoisiin kutsua kohdennetustikin, esimerkiksi opiskelijoita.

Sekä toimialue että tehtäväkenttä ovat laajoja. Asiantuntemusta haetaan kulloisenkin tarpeen mukaan omista verkostoista ja sidosryhmistä. Koulutusta hankitaan, jos tarvetta ilmenee. WVT toimii osana Pro Höytiäinen ry:tä.

Höytiäisen Wirtavesitiimi aka. Pro Höytiäisen jokiosasto 2020-21:

Ydin:

Operatiivinen toiminta **Seppo Hirvonen, Joensuu**

Asiantuntija ja sparraaja **Juha-Pekka Saarelainen, Polvijärvi/Vantaa**

Tarkkailu ja seuranta **Jyrki Repo, Polvijärvi**

Koordinointi ja Pro Höytiäisen tavoitteet, hankebyrokratia, viestintä, **Kirsi Karhio, Polvijärvi**

**Iskuryhmä: Janne Hukka, Joensuu - Lauri Karjunen, Kontiolahti / Lpr - Kojamo Konttinen, Savonlinna
Jari Sulku, Koli - Teemu Ylönen, Polvijärvi**

Kenttäväki:

Isompiin yhteisiin talkoisiin on kahden talkoosyksyn myötä muodostunut jo verkostoa kentältä, mutta talkoisiin toivotaan edelleen tervetulleiksi kaikki asiasta kiinnostuneet. Se on myös erinomainen tilaisuus

levittää tietoa ja lisätä luontoharrastusta. Erityisille kohteille voidaan talkoisiin kutsua esim. opiskelijaryhmiä. Asiantuntemusta saadaan mm. akateemisesta vaelluskala- ja virtavesimaailmasta ja muista sidosryhmistä (ks. yhteistyökumppaneista myöhemmin).

Toiminnan edellyttämä jatkuva hankesuunnittelu eri rahoituskanaviin ja vaadittavien omarahoitussuoksien kokoaminen tarkoittaa laajaa yhteistyötä. Vuosien ja teemojen myötä yhteistyökumppanit ja rahoituskanavat vaihtelevat.

Aineistot

ovat käytössä laajasti, mm. erilaiset kartat, tilastot ja tutkimusaineistot. Niitä myös tuotetaan lisää tarpeen mukaan joko omana työnä tai esim. oppilaitosyhteistyönä, kuten Rauanjoen vesistöalueen nykytila ja kunnostustarpeen arviointi vuonna 2020.

Erilaisten kunnostusten ja mm. sähkökoekalastusten julkista tietokantaa tms. rekisterejä toteutetuista toimenpiteistä ja saaduista tuloksista ei ole nähtävästi olemassa. Se on selkeä puute aineistojen osalta ja toimintasuunnitelmissa onkin lähdetty tavoitteesta luoda perustiedot nyt tehtävien toimenpiteiden ja tuloksien osalta.

Päivitettävät toimenpidesuunnitelmat eri kohteille pohjautuvat tausta-aineistoihin ja maastossa tehtyihin havaintoihin.

Rahoitus

Ry:n ja siis myös WVT:n toimia ei toistaiseksi rahoita suoraan mikään taho. Se tarkoittaa, että toimintasuunnitelmien mukaisia erilaisia toimenpiteitä toteutetaan hankkeistamalla kokonaisuuksia sopiviin rahoituskanaviin ja/tai etsimällä sponsoreita. Tarvittavat, usein huomattavatkin omarahoitussuudet (jopa 50% hankkeen budjetista), pyritään varojen puuttuessa kattamaan talkoilla.

Vaikuttavuus

Toimien vaikuttavuutta pyritään lisäämään paitsi hyvällä pohjatyöllä, suunnitelmien mukaisilla ja taltioitavilla toimenpiteillä sekä tarkkailulla ja seurannalla, myös laajalla yhteistyöllä, monikanavaisella tiedottamisella ja tulosten dokumentoinnilla.

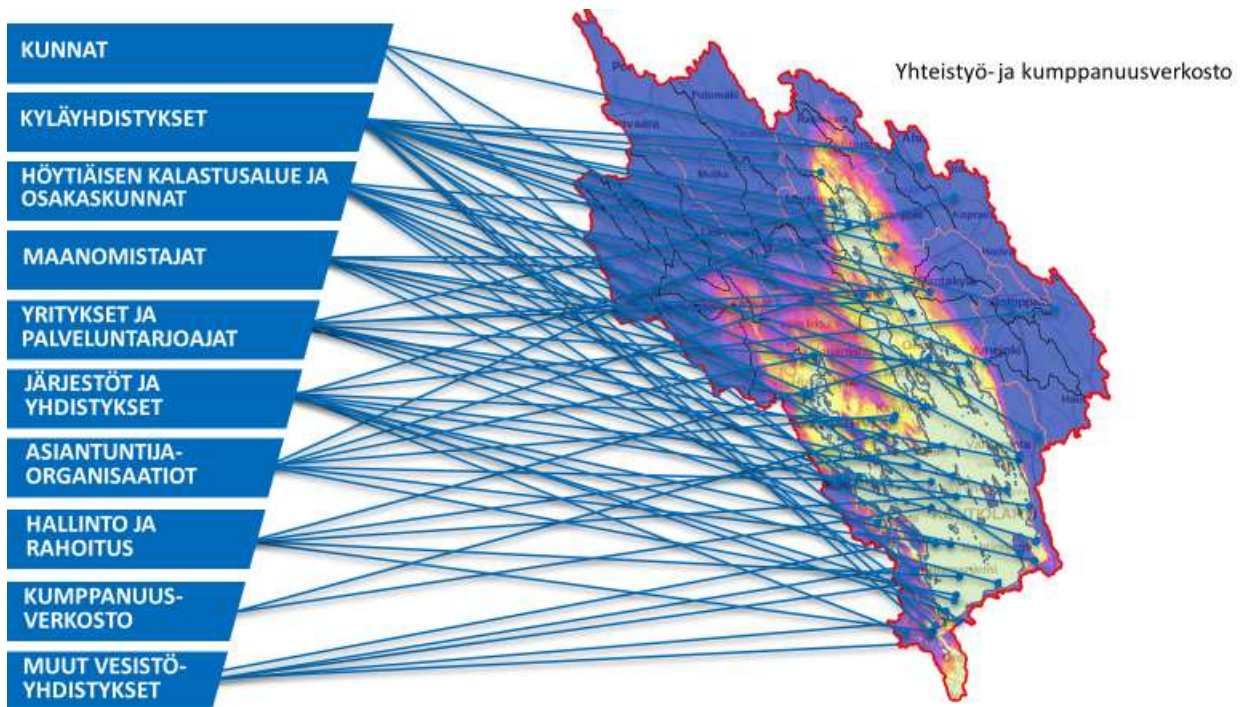
Kumppanit ja yhteistyö

Vesistöihin liittyvät asiat ovat monen asianosaisen ja erilaisten sidosryhmien yhteisen näkemyksen ja tahtotilan takana. Höytiäisen vesistöalueellakin on lukuisia toimijoita, mutta vain vähän yhteistyötä. Yhteistyö on aina tarpeen tullen ja tapauskohtaisesti käynnistettävissä, kun kumppanit ovat tiedossa ja aina helpommin, kun yhteys on ry:n tms. kautta olemassa.

Alueellista verkostoitumista on tehty koko ry:n olemassaolon ajan, tärkeimpänä toimijoiden tunnistaminen, yhteyden luominen, luottamuksellisten suhteiden rakentaminen ja ylläpito.

Yhteistyöhön hakeudutaan tapauskohtaisesti ja juuri konkreettinen tekeminen vahvistaa ja uusintaa kumppanuuksia. Myös säännöllinen yhteydenpito sidosryhmiin on tärkeässä osassa. Laajempi yleisö tavoitetaan paikallisen median ja sosiaalisen median kautta. Talkoot ovat merkityksellinen aktiivien kohtaamiselle.

Alla kuvattuna järviyhdistyksen ts. myös WVT:n kumppanuuksverkostoa, jonka toimijatahot ovat nimettävissä kunkin hankkeen kohdalla tarkemmin.

Kuva 4. Pro Höytiäinen ry:n yhteistyö- ja kumppanuuksverkosto (ks. www.prohoytiainen.fi/yhdistys/aineistot)

Yhteistyön teemoina ovat WVT:n toisiinsa liittyvät tavoitteet: kalaston monipuolistaminen, luonnonkantojen vahvistaminen ja elinolosuhteiden parantaminen.

Tärkeimpiä kumppanuuksia ja yhteistyön tapoja WVT:n työssä ovat:

- osakaskunnat vesialueen omistajina
- maanomistajat
- Höytiäisen kalatalousalue, alueen käytön ja hoidon suunnittelijana ja edunvalvojana
- ELY-keskus käyttöä ja hoitoa valvovana ja rahoittavana viranomaisena
- kunnat (Polvijärvi, Kontiolahti, Juuka, Kaavi) rahoittajina, elinvoiman lisääjinä
- kyläyhdistykset paikallistuntemuksen välittäjinä ja talkooapuna
- Metsästysseurat, riistanhoitoyhdistykset paikallisina asiantuntijoina ja talkooapuna
- Karelia AMK ja yliopistot selvitysten, tutkimusten, opinnäytteiden tuottajina, tieto
- Vesistökuunnostusverkosto tiedon, kokemusten, osaamisen verkostona
- Virtavesiyhdistykset kokemuksenvaihdossa ja kumppaneina

Yhteydenpitotavat vaihtelevat kumppanuuksien myötä. Osa on jäsenkirjeiden kohteena, säännöllistä tiedottamista ry:n toimista kehitetään ja toki somekanavat ja media toimivat osaltaan tiedonjakajina:

Viestintä ja tiedotus - "Picture or didn't happened"

Pro Höytiäisen kautta, säännöllisesti ja monikanavaisesti:

- maakunnan medialle
 - juttuvinkkejä
 - tiedotteita ja kutsuja tapahtumiin
 - haastatteluja
 - vieraskynä kirjoituksia
 - mielipidekirjoituksia
- Pro Höytiäisen somekanavat: FB, jatkossa instagram, joissa
 - informaatiota ja tunnelmia > kuvituskuvaa ja sanoitusta, videoita – luontoympäristöstä, kunnostuskohteista, työstä ja tekijöistä tavoitteena tiedonvälitys, näkyvyyden lisääminen, kiinnostuksen kasvattaminen, identiteettityö
- Sidosryhmille räätälöity tiedote 1-2/vuodessa
- Jäsenkirje saavuttaa ry:n jäsenistön 4-8 kertaa vuodessa.

Dokumentointi

- Suunnittelualueet ja tehdyt toimenpiteet merkitään kartalle, tähän valittava sopiva mobiilikarttasovellus
- Kartoitusten, kunnostusten, tarkkailutietojen yms. dokumentointi, mahdollisuuksien mukaan kuvia kohteista (ennen-jälkeen) ja töiden eri vaiheista, osallistujista, lopputuloksista;
- julkiseen rekisteriin toimenpiteet ja tulokset

II Toimintasuunnitelma 2021

Tapahtumat ja alustava vuosikello 2021-

tammikuu

- suunnittelupalaveri 2.1.2021 > strategia ja tosu 2021
- Taimenkantatutkimus -hanke (DL 29.1.): lähtötilanteen kartoitus ts. kalaston rakenne Rauan-, Aisus- ja Kiskonjoella, toimenpiteinä sähkökoekalastus ja DNA -näytteet
➔ jokien potentiaali, kunnostustarpeet, indikaattorilajit, istutusmenestys

helmikuu

- Lausunto Höytiäisen kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaluonnokseen
- Kiskonjoen, Rauanjoen ja Aisusjoen kunnostussuunnitelmien + niiden osavaluma-alue tarkastelujen päivitystä
- sponsorihaiku (istutukset, kunnostusmateriaalit, talkooväät)
- hakemus: ohjelmoitava Drone ja/tai go pro dokumentointiin, vedenlaatumittarit

maaliskuu

- Kivimateriaalin toimitus kesän 2021 kunnostuskohteelle Aisusjoella. Kiviaineksen kuljetus moottorikelkalla ja ahkiolla jokivarteen. Tarvitaan kivireki + työkelkka, kuski + ajomies + 3-4 lapion varteen > yhteensä noin 10 hlöä. Alustavasti 8.- 14.3.

huhtikuu

- Vedenlaatumittaukset: pH-mittauksia, tulvahuippujen aikaan myös muita, jos mahdollista,
- sponsorihaiku (istutukset, kunnostusmateriaalit, talkooväät)
- Viestintää vedenlaadun näkökulmasta ja valuma-aluekunnostuksista

toukokuu

- maastoinventointia > tiedot karttasovellukseen > parhaat sivu-uomat ja virtakohdat
- Kiskonjokeen taimenen palautusistutukset no. 2 eli 2500 kpl 1-vuotiaita poikasia.
- Vedenlaadun mittaukset pääuomasta ja sivupuroista jatkuu

kesäkuu -heinäkuu

- Maastokartoittamista ja koekalastusta sähkökoekalastuksia varten
- Virtavesien täsmäkunnostuksia (kohteet kartalle) puita, kutusorakoita – Aisusjoki, Hartuskoski
- Vedenlaadun mittaukset pääuomasta ja sivupuroista jatkuu
- Vedenlaadun mittaukset pääuomasta ja sivupuroista jatkuu

elokuu

- Virtavesien täsmäkunnostuksia kohteissa Aisusjoki ja Rauanjoen Myllykoski
- Testataan kourakauha ja suursäkki menetelmää kutusorakoitten lisäämiseen
- Sähkökoekalastukset ja DNA näytteet
- Vedenlaadun mittaukset pääuomasta ja sivupuroista jatkuu

syyskuu

- pyritään vakiinnuttamaan isommat avoimet talkoot syyskuun ensimmäiselle viikonlopulle ja viestitään ajoissa
- Sähkökoekalastukset ja DNA- näytteet
- Vedenlaadun mittaukset pääuomasta ja sivupuroista jatkuu

lokakuu – marraskuu

- mahdollinen seminaari / info sidosryhmille ja paikallisille esim. Rauanjoen tilasta ja kunnostuksista
- Kesän tulosten analysointia
- kututarkkailua

joulukuu

- hankeraportointia
- toiminta- & kunnostussuunnitelmien päivitystä vuodelle 2022